

N:o 2.

Ank. till Riksd. kansli den 8 mars 1897, kl. 1 e. m.

Sammanatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 1, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående Kongl. Maj:ts högsta domstols tjenstgöring på afdelningar, dels ock Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om höjning af anslaget till högsta domstolen och nedre justitierevisionen.

1:o.

Genom en den 9 januari innevarande år aflåten proposition, n:o 7, har Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagda, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, jemlikt 87 § regeringsformen föreslagit Riksdagen att antaga följande

Lag

angående Kongl. Maj:ts högsta domstols tjenstgöring på afdelningar.

Med upphäfvande af Kongl. Maj:ts nådiga stadga angående dess högsta domstols tjenstgöring på två afdelningar den 23 oktober 1860 varder härigenom förordnad som följer:

Bih. till Riksd. Prot. 1897. 4 Saml. 2 Afd. 2 Häft. (N:o 2.)

1

§ 1.

Kongl. Maj:ts högsta domstol skall utgöras af aderton justitieråd och arbeta på afdelningar, på sätt här nedan sägs.

§ 2.

I aderton veckor under den blidare årstiden hvarje år skall högsta domstolen arbeta på en afdelning, under den öfriga tiden af året på två afdelningar utom i fall, hvarom i § 4 här nedan sägs.

§ 3.

Afdelningarna äro lika behöriga att upptaga de till högsta domstolens handläggning hörande ärenden, hvilkas fördelning endast beror af den ordning, hvari de enligt gällande föreskrifter anmälas.

§ 4.

Under de två första arbetsveckorna i maj och de två sista i oktober månad må högsta domstolen, der den med hänsyn till antalet af de på dess handläggning beroende mål och ärenden finner sådant nödigt, arbeta på tre afdelningar.

§ 5.

Med iakttagande af hvad ofvan är föreskrifvet ega justitieråden att sig emellan fördela tjenstgöringsskyldigheten.

§ 6.

Genom denna lag göres ej ändring i stadgan den 21 april 1876 angående måls handläggning i vissa fall af Kongl. Maj:ts högsta domstols afdelningar samfaldt.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1897.

Den nu gällande stadgan angående högsta domstolens tjenstgöring på två afdelningar af den 23 oktober 1860 har följande lydelse:

§ 1.

Kongl. Maj:ts högsta domstol skall, intill dess annorlunda förordnas, arbeta på två afdelningar och utgöras af sexton justitieråd.

§ 2.

Båda afdelningarne äro lika behöriga att upptaga de till högsta domstolens handläggning hörande ärenden, hvilkas fördelning endast beror af den ordning, hvori desamma, enligt gällande föreskrifter, anmälas.

§ 3.

Under sex månader hvarje år skola båda afdelningarne tjenstgöra; öfriga sex månader tjenstgör en afdelning i sänder; och ega justitieråden att, med iakttagande häraf, sig emellan tjenstgöringsskyldigheten fördela.

Enligt det vid propositionen fogade statsrådsprotokoll öfver justitiedepartementens ärenden den 13 november 1896 har föredragande departementschefen framhållit behovet af åtgärder i syfte att bereda ett skyndsammare afgörande åt de på högsta domstolens pröfning beroende mål och ärenden, än som för närvarande vore att påräkna till följd af den under åtskilliga år stigande balansen af dylika mål och ärenden, samt för åskådliggörande af vexlingarna i antalet till högsta domstolen inkomna samt der afgjorda och balanserade mål och ärenden från och med år 1861, då högsta domstolen började arbeta på två afdelningar, hänfört sig till den inom justitiedepartementets statistiska byrå uppgjorda tabell, som finnes bifogad Kongl. Maj:ts förevarande proposition, och hvartill utskottet jemväl tillåter sig hänvisa.

Departementschefen har vidare till samma protokoll anført, att af ofvannämnda tabell framginge, att balansen, som vid slutet af år 1860 varit uppe vid den höga siffran af 2,201, derefter årligen minskats, så att den vid 1868 års slut nedbragts till 336. Under åren 1869—1885 hade den vexlat mellan lägst 370 (år 1870) och högst 713 (år 1876) samt ut-

gjort i medeltal 523. Vid 1885 års slut hade antalet oafgjorda mål och ärenden varit 554. Derefter hade balansen utgjort

	ökning +	minskning —
år 1886.....	596	+ 42
» 1887.....	840	+ 244
» 1888.....	1,001	+ 161
» 1889.....	1,023	+ 22
» 1890.....	1,148	+ 125
» 1891.....	1,174	+ 26
» 1892.....	1,100	— 74
» 1893.....	1,072	— 28
» 1894.....	1,259	+ 187
» 1895.....	1,304	+ 45

Äfven för år 1896 skulle balansen sannolikt komma att ytterligare stiga.

Det vore uppenbart, att befintligheten af en dylik balans måste högst menligt inverka på längden af den tid, inom hvilken mål och ärenden blefve afgjorda, räknadt från det de inkommit. För att belysa denna inverkan i afseende å revisionssakerna, hvilka i regel svårast drabbades af det fördröjda afgörandet, anhölle departementschefen att få redogöra för några med ledning af tillgängliga statistiska uppgifter utförda beräkningar för tiden efter år 1860.

Vid slutet af nämnda år hade qvarstått oafgjorda 897 revisionssaker. Under åren 1861 och 1862 hade afgjorts sammanlagdt 880 dylika mål. Om, på sätt ske bort, målen till afgörande företagits i den ordning, hvori de inkommit, skulle således under sistnämnda två år allenast de revisionssaker blifvit afgjorda, som balanserats från 1860, och en i början af 1861 inkommen sak skulle följaktligen ej kunnat afgöras förr än efter mer än två år.

Sedan högsta domstolen år 1861 börjat arbeta på två afdelningar, hade ställningen förbättrats år från år, så att till år 1869 endast 146 revisionssaker balanserats. Då under sistberörda år antalet afgjorda revisionssaker uppgått till 479, hade, under nyss angifna förutsättning i afseende å ordningen för målens föredragning, en vid denna tid inkommen revisionssak för sin slutbehandling kräft icke fullt fyra månader. Härefter hade väl den enligt nu angifna beräkningsgrund för revisionssakers afgörande erforderliga tid börjat att ökas, men hade icke under något af de närmast följande sju åren uppgått till sex månader.

Under 1880-talets första femårsperiod hade förhållandet ställt sig sålunda, att en revisionssak i medeltal afgjorts sex och en fjerdedels månad, efter det den inkommit, då deremot under den sista femårsperioden dertill åtgått öfver åtta månader.

Ställningen under de fem första åren på 1890-talet framginge af följande uträkning. En revisionssak som inkommit i början af år

1890	hade	afgjorts	efter	omkring		11 ¹ / ₃	månad
1891	»	»	»	»	1	år	1/2 »
1892	»	»	»	»	1	»	2/3 »
1893	»	»	»	»	1	»	3/4 »
1894	»	»	»	»	1	»	1 ¹ / ₂ »

Till år 1895 hade funnits balanserade 579 revisionssaker, och under året hade afgjorts 429. Om man antog, att lika många komme att afgöras 1896, så skulle enligt den följda beräkningsgrunden en i början af 1895 inkommen sak vara afgjord först efter ett år fyra månader.

Under förutsättning, att högsta domstolen under hvar och ett af åren 1896 och 1897 komme att afgöra lika antal revisionssaker som under de två nästföregående åren, hvilket antal vore högre än medeltalet af de under de tio sista åren afgjorda dylika mål, komme en i början af år 1896 inkommen sak ej att blifva afgjord förr än efter nära ett år fem månader.

Att ett dylikt dröjsmål med målens afgörande långt ifrån motsvarade den rättsökande allmänhetens befogade anspråk på snabb rättskipning, låge i öppen dag. Nödvändigheten att råda bot på missförhållandet vore ock erkänd.

Försök hade blifvit gjorda att utan ändring i högsta domstolens sammansättning genom särskilda anordningar åstadkomma sådan ökning i högsta domstolens arbetsprodukt, att balansen kunde afarbetas. Så hade, sedan det visat sig vara med svårighet förenadt att med det stadgade antalet revisionssekreterare utan afbrott uppehålla föredragningen under de fem dagar i hvarje vecka, högsta domstolens ordinarie sessioner egde rum, en extra revisionssekreterare från år 1891 nästan oafbrutet varit i nedre revisionen anställd; hvarjemte nedre revisionen tidtals varit förstärkt med ytterligare extra arbetskrafter. Härigenom hade vunnits, att högsta domstolens arbete kunnat fortgå oafbrutet under samtliga ordinarie sessionsdagar, något som förut understundom icke kunnat ske till följd af brist på till föredragning beredda mål. Vidare hade under år 1892 justitierådens förutvarande pingstferier afskaffats, hvarigenom arbetstiden ökats med två föredragningsveckor. Under vissa tider af åren 1891, 1892 och 1893 hade

slutligen högsta domstolen hållit extra sessioner under 3 timmar hvarje måndags eftermiddag; och hade denna extra tjänstgöring varit anledningen till att balansen, enligt hvad förut angifna siffror utmärkte, under åren 1892 och 1893 icke ökats, utan tvärtom visade någon minskning. Med denna eftermiddagstjänstgöring hade emellertid justitieråden icke ansett sig kunna fortfara. Det hade nemligen — enligt hvad till chefen för justitiedepartementet anmälts — visat sig, att arbetet, som redan förut varit tillräckligt betungande, genom eftermiddagstjänstgöringen ökats med 15 procent och att ett fortsättande af samma tjänstgöring skulle vålla allt för stor svårighet att åt målen egna den samvetsgranna och omsorgsfulla pröfning, som utgjorde ett oeftergifligt vilkor för rättskipningen i sista instans. Med dylik forcerad tjänstgöring vore det vidare omöjligt att till justeringsdagen medhinna att taga del af handlingarna i mera invecklade och omfattande mål, utan måste dessa tagas på cirkulation och arbetet med dem uppskjutas till någon infallande ledighet, hvilken jemväl måste påräknas för uppsättande af yttranden i vidlyftigare lagförslag. Under sådana förhållanden måste den ledighet från tjänstgöring, hvaraf högsta domstolens ledamöter egde komma i åtnjutande, i allt för stor utsträckning egnas åt arbete, så att den extra tjänstgöringen icke kunde under någon längre tid fortgå utan att menligt inverka på ledamöternas helsa och arbetsförmåga.

En annan åtgärd, verkande i samma riktning som de förut angifna, i det den vore egnad att minska högsta domstolens arbetsbörda, vore den genom lagen den 18 maj 1894 meddelade bestämmelse, att klagan hos Kongl. Maj:t ej finge föras öfver kammarrättens utslag i fattigvårdsmål. Den härigenom uppkommande lättningen kunde emellertid ingalunda beräknas vara tillräcklig för åstadkommande af jemnvigt mellan de inkommande och afgjorda målens antal.

Då, såsom den stigande balansen gäfve vid handen, hvad som hittills kunnat göras för balansens nedbringande till och bibehållande vid en siffra, som kunde anses normal, visat sig icke vara tillräckligt, kräfdes enligt departementschefens åsigt andra åtgärder.

I fråga om dylika åtgärder borde, på sätt jemväl konstitutionsutskottet vid 1896 års riksdag anmärkt i sitt utlåtande angående ifrågasatt ändring af 17 § regeringsformen i syfte att möjliggöra ökning af justitierådens antal utöfver det nu bestämda högsta antalet, någon utsträckning af arbetstiden för justitieråden eller inskränkning i deras semester icke ifrågakomma. Nämnda utskott hade ansett, att justitieråden, hvilka, förutom sitt arbete med lagskipningen, hade ett magtpåliggande arbete med afseende å lagstiftningen, då de jemlikt 87 § regeringsformen skulle granska och afgifva utlåtanden öfver lagförslag, för närvarande hade så betydande göromål, att

dem icke kunde påläggas något ökad arbete af den allvarliga och tankeansträngande art, som utöfningen af domareembetet i högsta instansen kräfde. Såsom ytterligare stöd för denna uppfattning kunde, efter hvad departementschefen erinrade, hänvisas till den erfarenhet, som vunnits under den af högsta domstolen en tid anordnade eftermiddagstjenstgöringen, och för hvilken erfarenhet förut vore redogjort.

Det vore ej sannolikt, att vidare lagstiftningsåtgärder, genom hvilka tilloppet af mål till högsta domstolen i någon väsentligare grad skulle minskas och arbetsmaterialet således hastigare af högsta domstolen medhinnas, skulle kunna påräknas, och de måste derjemte för sitt genomförande kräfva längre tid.

Departementschefen ansåge således, att det för närvarande icke återstode annan utväg till balansens nedbringande och rättskipningens påskyndande än att öka högsta domstolens arbetskrafter. Behovvet af en dylik ökning vore ock af sistlidne Riksdag erkändt, i det Riksdagen, i syfte att möjliggöra högsta domstolens ordnande på tre afdelningar, såsom hvilande antagit ett förslag till ändring i 17 § regeringsformen af innehåll, att antalet ledamöter i högsta domstolen skulle kunna ökas till 21.

I det konstitutionsutskottets förut berörda utlåtande, deri nämnda grundlagsändring föreslagits, hade emellertid erinrats, att redan den nuvarande lydelsen af 17 § regeringsformen medgafve tillsättande af ytterligare 2 justitieråd, i det Konung och Riksdag kunde i den ordning, 87 § 1 mom. regeringsformen stadgade, bestämma, att justitierådens antal skulle ifrån det nuvarande antalet sexton höjas till aderton; och hade utskottet såsom sin åsigt uttalat, att i första rummet ett försök borde göras att genom tillsättande af ytterligare två justitieråd åstadkomma ett ökande af högsta domstolens arbetskraft.

En dylik anordning skulle möjliggöra, att, med bibehållande af erforderliga ferier och suppleantledighet för högsta domstolens ledamöter, tiden för domstolens tjenstgöring på två afdelningar utsträcktes från sex till åtta månader och att således omkring åtta veckor vunnes för arbetet.

Under femårsperioden 1886—1890, hvilken tid stälde sig ogynnsamast med hänsyn till balansens ökning, hade afgjorts i allt 8,789 mål och ärenden, hvilket för år gafve ett medeltal af 1,758, deraf åter på hvarje af de under nämnda tid till 68 uppgående årliga föredragningsveckorna komme ett medeltal af omkring 26. Under nämnda femårsperiod hade balansen ökats med 594 mål och ärenden eller i medeltal för år 119, motsvarande efter förut angifven beräkningsgrund en föredragningsstid af ungefärligen $4\frac{1}{2}$ veckor. Om således under denna femårsperiod föredragningen i högsta domstolen varit ökad med 8 veckor, skulle ej allenast ökning af

balansen hafva undvikits, utan ock tid blifvit öfrig till afarbetande af förut befintlig balans.

Hvad anginge femårsperioden 1891—1895, kunde antalet då afgjorda mål och ärenden icke läggas till grund för en liknande beräkning, enär högsta domstolen under en del af denna tid hade haft eftermiddagstjenstgöring. Men om man antog, att högsta domstolen under sistnämnda femårsperiod, utan eftermiddagstjenstgöring, skulle afgjort ett lika antal mål och ärenden som under föregående femårsperiod, eller 8,789, så skulle, då denna summa droges från antalet under perioden inkomna mål och ärenden, 9,546, för dessa år uppkommit en ökning i balansen af 757, eller i medeltal för år 151. För dessas afarbetande skulle efter den angifna beräkningsgrunden kräfts en tid af omkring 6 veckor, hvadan jemväl under denna femårsperiod en ökad föredragningstid af åtta veckor skulle varit tillräcklig att förekomma ökning i balansen och äfven lemnat tillfälle till någon minskning i den förut befintliga.

Beträffande de sålunda meddelade beräkningarne borde derjemte uppmärksammas, att vid dem ingen hänsyn tagits till den lagföredragning, som under de nämnda tidsperioderna egt rum, och att, då således arbetsprodukten per vecka i verkligheten vore något större än den ofvan beräknade, resultatet i fråga om balansen skulle blifvit i någon mån förmanligare, än ofvan angifvits.

Förutsatt, att antalet inkommande mål och ärenden icke under de närmaste åren i någon afsevärd grad ökades — något som enligt de meddelade statistiska uppgifterna ej heller syntes antagligt — skulle följaktligen en ökning af högsta domstolens arbetskrafter med två justitieråd och en deraf följande ökning i föredragningstiden af 8 veckor årligen sannolikt vara tillräcklig för att under nuvarande förhållanden hindra uppkomsten af ytterligare balans och derjemte lemna någon tid öfrig för afarbetande af den redan befintliga. Det syntes emellertid antagligt, att denna senare tid skulle blifva väl knapp, och att balansens nedbringande till normal storlek därför komme att dröja längre än önskvärdt. Det vore alltså angeläget att finna någon ytterligare utväg till afarbetande af den nu befintliga balansen. Såsom en dylik utväg kunde anvisas att medgifva högsta domstolen att, då de på pröfning beroende målens antal ansåges så kräfva, undantagsvis under någon kortare tid af året, exempelvis en månad, fördela sig på tre afdelningar. Den föredragningstid af fyra veckor, som sålunda vunnes, syntes med stor sannolikhet blifva tillräcklig för uppnående af önskad resultat inom rimlig tid.

För genomförande af nu antydda anordning erfordrades ändring i stadgan den 23 oktober 1860 angående högsta domstolens tjenstgöring på två afdelningar.

Lagförslaget föredrogs den 24 november 1896 i högsta domstolen, hvilken lemnade detsamma utan anmärkning.

Genom den af departementschefen framlagda utredning framgår enligt utskottets uppfattning nödvändigheten af att söka bereda möjlighet för ett snart afarbetande af den nu förefintliga och under närvarande förhållanden ögonskenligen för hvarje år sig ökande balansen af hos högsta domstolen hvilande mål och ärenden, hvarmed sammanhänger ernåendet af en synnerligen önskvärd förkortning i den tid, som åtgår innan ett till högsta domstolen inkommet mål blifver derstädes afgjort. Då utskottet i likhet med departementschefen samt konstitutionsutskottet vid 1896 års riksdag anser, att någon utsträckning af arbetstiden för justitieråden eller inskränkning i deras semester icke bör ifrågakomma, har utskottet funnit Kongl. Maj:ts förslag innebära ett lämpligt sätt för vinnande af ofvanberörda fördelar och har därför ej haft något att i sådant afseende deremot anmärka.

Utskottet har emellertid trots sig finna, att genom den tillökning i såväl högsta domstolens som nedre justitierevisionens arbetskrafter, som Kongl. Maj:t föreslagit, och hvarom utskottet härnedan afgifver utlåtande, tillfälle beredes till erhållande af ännu större fördelar i afseende på längre arbetstid vid högsta domstolen, än hvad Kongl. Maj:ts nu föreliggande förslag innebär. Det synes nemligen utskottet, som om den tid, under hvilken det medgifves högsta domstolen att arbeta på tre afdelningar, är i förslaget allt för knappt tillmätt, och att den lämpligen kan utsträckas från två till tre veckor såväl i början af maj som i slutet af oktober. Derigenom skulle arbetstiden ökas med ytterligare två veckor om året, och sammanlagda årliga ökningen i förhållande till nuvarande arbetstid utgöra fjorton veckor. Om man i likhet med departementschefen beräknar, att i medeltal 26 mål afgöras under hvarje föredragningsvecka, så komme under de sålunda tillagda fjorton veckorna att afgöras mer än 360 mål, hvilket gifver utsigt till att den nuvarande balansen skulle nedbringas till normal storlek.

Någon svårighet vid genomförandet af en anordning, sådan som den af utskottet nu föreslagna, torde ej förefinnas, i synnerhet som det ju alltid blifver högsta domstolen obetaget att, der målens beskaffenhet eller domstolsledamöters förfall eller andra omständigheter göra arbetet på tre afdelningar olämpligt, under den därför anslagna tiden arbeta på allenast två afdelningar. Då emellertid utskottet anser, att sådant bör ske endast i undantagsfall, föreslår utskottet, att ordet »må» i § 4 utbytes mot ordet

»bör», hvilket starkare betonar, att arbetet på tre afdelningar skall under de derfor stadgade tiderna vara regel.

Emot den föreslagna lagens affattning i öfrigt har utskottet ej funnit skäl till annan erinran, än att i § 2 orden »under den blidare årstiden» torde böra såsom öfverflödiga och i viss mån otydliga utgå.

Utskottet hemställer fördenskill:

att Riksdagen må för sin del antaga följande

Lag

angående Kongl. Maj:ts högsta domstols tjänstgöring på afdelningar.

Med upphäfvande af Kongl. Maj:ts nådiga stadga angående dess högsta domstols tjänstgöring på två afdelningar den 23 oktober 1860 varder härigenom förordnad som följer:

§ 1.

Kongl. Maj:ts högsta domstol skall utgöras af aderton justitieråd och arbeta på afdelningar, på sätt här nedan sägs.

§ 2.

I aderton veckor hvarje år skall högsta domstolen arbeta på en afdelning, under den öfriga tiden af året på två afdelningar utom i fall, hvarom i § 4 här nedan sägs.

§ 3.

Afdelningarna äro lika behöriga att upptaga de till högsta domstolens handläggning hörande ärenden, hvilkas fördelning endast beror af den ordning, hvari de enligt gällande föreskrifter anmälas.

§ 4.

Under de tre första arbetsveckorna i maj och de tre sista i oktober månad bör högsta domstolen, der den med hänsyn till antalet af de på dess handläggning beroende mål och ärenden finner sådant nödigt, arbeta på tre afdelningar.

§ 5.

Med iakttagande af hvad ofvan är föreskrifvet ega justitieråden att sig emellan fördela tjänstgöringsskyldigheten.

§ 6.

Genom denna lag göres ej ändring i stadgan den 21 april 1876 angående måls handläggning i vissa fall af Kongl. Maj:ts högsta domstols afdelningar samfaldt.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1897.

2:o.

I den till Riksdagen den 16 januari innevarande år aflättna proposition angående statsverkets tillstånd och behof har Kongl. Maj:t under riksstatens andra hufvudtitel i punkten 2 föreslagit Riksdagen:

att, under förutsättning att den särskildt aflättna propositionen med förslag till lag angående Kongl. Maj:ts högsta domstols tjänstgöring på afdelningar varder af Riksdagen bifallen, höja anslaget till högsta domstolen, nu upptaget till 162,700 kronor, med löner till 2 justitieråd, tillhoppa 20,000 kronor, hvadan anslaget skulle i 1898 års riksstat uppföras med 182,700 kronor;

och att för åtnjutande af sagda aflöningar stadga enahanda vilkor, som vid fastställandet af nu gällande lönestat för högsta domstolen blifvit bestämdt.

Till det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokoll öfver justitiedepartementsärenden den 14 januari 1897 har föredragande departementschefen, under hänvisande till den proposition om lag angående högsta domstolens tjänstgöring på afdelningar, som Kongl. Maj:t beslutit förelägga Riksdagen, erinrat, hurusom enligt nämnda lagförslag antalet ledamöter i högsta domstolen skulle ökas med två, eller från 16 till 18, hvaraf blefve en följd, att anslaget till högsta domstolen måste ökas med aflöningar åt två justitieråd, samt förklarat sig anse, att de nya justitieråden borde komma i åtnjutande af enahanda löneförmåner, som enligt gällande stat tillkomme ledamot i högsta domstolen.

Utskottet, som i hufvudsak tillstyrkt bifall till ofvan omförmälda lagförslag, hemställer:

att, under förutsättning att det sammansatta stats- och lagutskottets förslag beträffande Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående Kongl. Maj:ts högsta domstols tjänstgöring på afdelningar varder af Riksdagen bifallet, Riksdagen måtte, under vilkor, att Kongl. Maj:t godkänner ofvanberörda lag, sådan den af Riksdagen antagits, höja anslaget till högsta domstolen, nu upptaget till 162,700 kronor, med löner till 2 justitieråd, tillhoppa 20,000 kronor, hvadan anslaget skulle i 1898 års riksstat uppföras med 182,700 kronor;

och att för åtnjutande af sagda aflöningar Riksdagen måtte stadga enahanda vilkor, som vid fastställandet af nu gällande lönestat för högsta domstolen blifvit bestämdt.

3:o.

Under statsverkspropositionens andra hufvudtitel har Kongl. Maj:t i punkten 3 föreslagit Riksdagen:

att, under förutsättning att den särskildt aflåtna propositionen med förslag till lag angående Kongl. Maj:ts högsta domstols tjänstgöring på afdelningar varder af Riksdagen bifallen, dels godkänna följande tillägg till nedre justitierevisionens stat, att tillämpas från och med år 1898:

	Arfvoden.	Tjenstgörings- penningar.	Renskrifnings- penningar.	Summa.
1 konstituerad revisionssekreterare..	4,400	2,000	—	6,400
1 d:o d:o	4,400	2,000	—	6,400
1 d:o protokollssekreterare	2,500	1,200	300	4,000
1 d:o d:o	2,500	1,200	300	4,000
1 amanuens	—	1,000	—	1,000
1 d:o	—	1,000	—	1,000

Summa kronor 22,800

dels ock medgifva förhöjning från 700 kronor till 1,900 kronor af det å samma stat uppförda anslag till gratifikationer åt extra ordinarie tjänstemän och extra ordinarie vaktmästare samt sålunda öka anslaget för nedre justitierevisionen, nu upptaget med 134,000 kronor, till 158,000 kronor;

och att för åtnjutande af de löneförmåner, som finnas upptagna i nyssnämnda tillägg till denna stat, stadga enahanda vilkor, som äro föreskrifna för innehafvare af de på samma stat nu uppförda aflöningar.

Till statsrådsprotokollet öfver justitiedepartementsärenden den 14 januari 1897 har departementschefen anført:

Föredragningen i högsta domstolen uppehölls för närvarande af 8 ordinarie och 3 konstituerade revisionssekreterare, hvarjemte under de senare åren en extra revisionssekreterare varit i nedre justitierevisionen anställd. Då antalet af de på högsta domstolens båda afdelningar belöpande föredragningsveckor för år uppginge till sammanlagdt 68, komme följaktligen på en hvar af de 12 revisionssekreterarne ej fullt 6 veckors föredragning. Enligt ofvanberörda lagförslag skulle arbetet i högsta domstolen så ordnas, att föredragningstiden ökades med 8 veckor och, der högsta domstolen med hänsyn till antalet af de på dess handläggning beroende mål och ärenden funne sådant nödigt, med ytterligare 4 veckor. Med afseende å det stora antal oafgjorda mål, som för närvarande förefunnes, torde det med allt fog kunna antagas, att högsta domstolen under en följd af år komme att åt arbetet egna hela den tid, förslaget medgäfvde, och att således föredragningstiden för år förlängdes med 12 veckor. Då det ej kunde ifrågasättas att å revisionssekreterarne lägga tyngre arbetsbördan än den, de för närvarande bure, torde enligt departementschefens åsigt anställandet af 2 nya revisionssekreterare icke

kunna undvikas. Dervid uppstode fråga, huruvida dessa borde tillsättas på ordinarie stat eller medelst konstitutorial. Vid föredragning den 17 december 1875 af förslag till lönerreglering för nedre justitierevisionen hade samma fråga förevarit i afseende å de 3 rotlar, som vid denna tid föreståtts af konstituerade revisionssekreterare. Det hade emellertid då ansetts lämpligast att vidblifva det bestående. Såsom skäl härför hade åberopats, att revisionssekreterareembetet kräfde egenskaper, hvilka svårigen kunde med säkerhet bedömas utan profvet af embetets utöfning under någon tid, och att det därför vore önskvärdt, att tillfälle till en sådan prøfvotid bereddades genom konstitutorial, innan fullmägt å embetet meddelades; hvartill komme, att de, som konstituerades till revisionssekreterare, vanligen vore så mycket yngre än de, som befordrades till hofrättsråd, att de kunde åtnöjas med en något lägre aflöning, och att, då en ordinarie revisionssekreterares lön icke skäligen borde sättas lägre än ett hofrättsråds, det icke heller från denna synpunkt vore olämpligt att bibehålla en grad af konstituerade revisionssekreterare med något lägre arfvoden än de ordinaries löner. Det syntes departementschefen, att, äfven om hvad sålunda anförts icke egde sin fulla tillämplighet, då fråga nu vore att, med bibehållande af förutvarande 3 konstituerade revisionssekreterare, öka antalet föredragande i högsta domstolen, likväl åtminstone för det närvarande anledning ej förefunnes att medelst fullmägt tillsätta de nya revisionssekreterareembetena. Deremot torde enligt departementschefens mening giltig grund saknas att bestämma aflöningen för dessa nya embeten till allenast det belopp, som konstituerad revisionssekreterare nu egde att uppbära, eller 5,800 kronor. De, hvilka erhöles uppdrag att tjenstgöra såsom revisionssekreterare, vore i allmänhet assessorer i hofrätt. Aflöningen till en assessor utginge till en början med 5,300 kronor och höjdes efter 5 års tjenstetid till 5,800 kronor. Då, i händelse antalet konstituerade revisionssekreterare ökades och derigenom äfven tiden för tjenstgöringen såsom konstituerad i allmänhet förlängdes, det lätteligen kunde inträffa, att innehafvare af dylik befattning i sin egenskap af assessor skulle ega uppbära en aflöning af 5,800 kronor, syntes billigheten fordra, att han för den mera betungande tjenstgöringen som revisionssekreterare inom en icke alltför lång tid komme i åtnjutande af en något högre godtgörelse. Departementschefen ansåge på grund häraf aflöningen för de föreslagna nya revisionssekreterareembetena böra sättas till 6,400 kronor, motsvarande ordinarie revisionssekreterares löneförmåner, hvilken högre aflöning skulle komma dem till godo, som längst tiden innehaft konstitutorial, och på detta sätt för desse motsvara ett ålderstillägg. Mellan sådan revisionssekreterare och ordinarie innehafvare af dylikt embete skulle i allt

fall den olikhet förefinnas, att den senare efter fem års tjenstetid egde att komma i åtnjutande af ett ålderstillägg af 600 kronor, hvarigenom hans aflöning blefve höjd till 7,000 kronor.

Enligt justitierevisionsexpeditionens nuvarande organisation vore för en hvar af de i lönestaten upptagne 11 revisionssekreterarne anstälde 1 protokollssekreterare och 1 amanuens. Departementschefen ansåge, att i öfverensstämmelse härmed borde, derest 2 nya revisionssekreterarembeten inrättades, medel anvisas till aflöning åt ytterligare 2 protokollssekreterare och 2 amanuenser. Af bemälda tjänstemän tillsattes amanuenserna endast på förordnande. Samtliga nuvarande protokollssekreterare hade åter fullmagt på sina befattningar. I likhet med hvad förut föreslagits i afseende å revisionssekreterarne skulle dock de båda nya protokollssekreterarebefattningarna lämpligen kunna tillsättas medelst konstitutorial.

Till gratifikationer åt extra ordinarie tjänstemän och extra ordinarie vaktmästare vore för närvarande å nedre justitierevisionens stat anslagna 700 kronor. Redan länge hade af nedre revisionen framhållits, att detta belopp vore för det dermed afsedda ändamål otillräckligt, och med hänsyn till ifrågavarande embetsverks omfattning syntes äfven uppenbart, att så vore förhållandet. Särskildt kämbart hade behovet af ökad anslag till gratifikationer varit under de senare åren, då af dertill anvisade medel skolat utgå ersättning till de extra ordinarie tjänstemän, hvilka den extra revisionssekreterare, som, på sätt ofvan erinrats, sagda tid varit i nedre revisionen anställd, i saknad af fast amanuensbiträde varit nödsakad att anlita för erhållande af behöflig hjälp vid målens beredning och expediering. Det vore att påräkna, att en sådan extra revisionssekreterare icke heller för framtiden skulle kunna undvaras, förr än den nuvarande balansen af mål och ärenden hunnit nedbringas till normal storlek. I nu angifna förhållanden förefunnes, efter hvad föredraganden syntes, giltigt skäl för höjande af anslaget till gratifikationer, hvartill ytterligare komme, att genom ett bifall till förevarande framställning i öfrigt nedre revisionen skulle förstärkas med två rotlar, hvarigenom äfven ökad användning af de extra ordinarie tjänstemännen föranleddes. En förhöjning af ifrågavarande anslag med 1,200 kronor tillstyrktes.

Departementschefen anmälde slutligen, att derest, på sätt förbemälda proposition innehölle, lagen angående Kongl. Maj:ts högsta domstols tjenstgöring på afdelningar komme att träda i kraft den 1 nästkommande maj, erfordrades redan under innevarande år medel för bestridande af deraf föranledda aflöningar, men att han hölle före, att för bekostande af dessa utgifter hufvudtitelns allmänna besparingar lämpligen skulle kunna anlitas.

Utskottet finner det vara uppenbart, att, derest den af Kongl. Maj:t föreslagna lagen om högsta domstolens tjänstgöring på afdelningar varder af Riksdagen bifallen, och i följd deraf justitierådens antal ökas med två, en motsvarande ökning af nedre justitierevisionens arbetskrafter blifver erforderlig. Beträffande sättet, hvarpå denna ökning lämpligast bör åstadkommas, har emellertid utskottet omfattat åsigter, som delvis avvika från hvad Kongl. Maj:t föreslagit.

Hvad då först angår de föreslagna två nya revisionssekreterare-tjänsterna, torde de befinnas nödvändiga, och utskottet har i afsende på dem ej annat att emot förslaget anmärka, än att de skäl, som departementschefen framdragit, för att dessa embetsmäns aflöning skulle sättas till 6,400 kronor, ej synas utskottet vara tillfyllestgörande. Dessa två revisionssekreterare böra, såsom Kongl. Maj:t föreslagit, tillsättas genom konstitutorial, och icke deras antal ökas, som hafva fullmakt på sitt revisionssekreterareembete. Det föreligger enligt utskottets mening ej tillräckligt skäl att åt vissa konstituerade revisionssekreterare bereda högre aflöningsförmåner än de, som för närvarande åtnjutas, och på så sätt skapa två olika lönegrader inom de konstituerade revisionssekreterarnes klass. Den tid, hvarunder en revisionssekreterare framdeles komme att tjänstgöra såsom konstituerad, torde icke i verkligheten blifva så mycket utsträckt, som departementschefen synes antaga. Under alla förhållanden torde enligt utskottets mening det fortfarande komma att innebära en eftersträfvansvärd fördel, äfven i ekonomiskt afseende, att blifva från ett assessorsembete vid hofrätt förflyttad till en revisionssekreterarebefattning. Af dessa skäl anser utskottet, att aflöningen för de nya revisionssekreterarne bör sättas till allenast 5,800 kronor med enahanda fördelning emellan lön och tjänstgöringspenningar, som i nu gällande stat är för konstituerad revisionssekreterare stadgad.

Hvad derefter beträffar de i förslaget upptagna två konstituerade protokollssekreterarebefattningarna, har utskottet inhemtat, att protokollssekreterarnes tjänstgöring ej för närvarande torde vara af den ansträngande och trägna art, att en ökning i deras antal är i följd af embetsverkets ökning i andra afseenden erforderlig. Utskottet finner väl, att åt de nya revisionssekreterarne måste beredas samma slags biträde, som de nuvarande ega genom protokollssekreterare och amanuenser. Men då det är utskottet bekant, att amanuenser kunna erhålla förordnande att såsom protokollssekreterare tjänstgöra, och då de amanuenser, som till sådant förordnande kunna ifrågakomma, säkerligen äro de, hvilka längst och bäst tjänstgjort, och hvilka därför ej torde kunna anses vara i afseende på skicklighet och vana protokollssekreterarne afsevärdt, om ens i någon mån underlägsna,

har utskottet ansett, att den ytterligare protokollssekreteraretjänstgöring, som i följd af embetsverkets utvidgning blifver erforderlig, lämpligen bör kunna ått två amanuenser anförtros. At dessa bör, enligt utskottets åsigt, gifvas en aflöning, motsvarande hvad protokollssekreterare — hvilkas tjänst de ju komma att förrätta — enligt nu gällande stat uppbära i tjänstgöringspenningar, eller 1,200 kronor årligen. Derjemte torde de böra i likhet med protokollssekreterare uppbära ersättning för renskrifningskostnader, men anser utskottet, att denna ersättning lämpligen kan sättas till allenast 200 kronor för hvardera amanuensen.

Mot förslaget beträffande ytterligare två amanuenser med aflöning af 1,000 kronor för hvardera har utskottet intet att anmärka.

Hvad slutligen angår den begärda höjningen af anslaget till gratifikationer ått extra ordinarie tjänstemän och extra ordinarie vaktmästare, håller utskottet före, att då genom den utvidgning, ifrågavarande embetsverk i allt fall kommer att erhålla, derest utskottets förslag beträffande ofvannämnda befattningar bifalles, behovet af ett större antal extra tjänstemän bör, om ej minskas, så åtminstone icke ökas, en höjning af ifrågavarande anslag ej är påkallad. Utskottet har i denna åsigt stärkts genom inhemtande af en, på begäran från nedre justitierevisionen erhållen uppgift angående ifrågavarande medels fördelning under senare år.

På grund af hvad sålunda anförts, hemställer utskottet:

att, under förutsättning att det sammansatta stats- och lagutskottets förslag beträffande Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående Kongl. Maj:ts högsta domstols tjänstgöring på afdelningar varder af Riksdagen bifallet, Riksdagen måtte, under vilkor att Kongl. Maj:t godkänner ofvanberörda lag, sådan den af Riksdagen antagits, godkänna följande tillägg till nedre justitierevisionens stat, att tillämpas från och med år 1898:

	Arfvoden.	Tjänstgöringspenningar.	Renskrifningspenningar.	Summa.
1 konstituerad				
revisionssekreterare ..	3,800	2,000	—	5,800
1 d:o d:o ..	3,800	2,000	—	5,800
1 amanuens	—	1,200	200	1,400
1 d:o	—	1,200	200	1,400
1 d:o	—	1,000	—	1,000
1 d:o	—	1,000	—	1,000

Summa kronor 16,400

samt sålunda öka anslaget för nedre justitierevisionen, nu upptaget med 134,000 kronor, till 150,400 kronor; och att för åtnjutande af de löneförmåner, som finnas upptagna i ofvannämnda tillägg till denna stat, stadga enahanda vilkor, som äro föreskrifna för innehafvare af de på samma stat nu uppförda aflöningar.

Stockholm den 8 mars 1897.

På det sammansatta utskottets vägnar

GOTTFRID BILLING.
